

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	22101 - Pensament i Contextos Educatius Contemporanis / 4
Titulació	Grau d'Educació Primària (Pla 2013) - Primer curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Juan José Burgués Mestre	15:00	16:00	Dimarts	10/09/2019	30/06/2020	bloc C
<i>Responsable</i>						despatx 108
juanjose.burgues@uib.es						

Contextualització

L'assignatura *Pensament i contextos educatius contemporanis* forma part del bloc de formació bàsica dels estudis de Grau en Educació Primària, en la matèria *Bases teòriques, històriques i institucionals* del mòdul *Processos i contextos educatius*.

La matèria en la qual s'insereix l'assignatura *Pensament i contextos educatius contemporanis* pretén facilitar la comprensió del fenomen educatiu i dels processos educacionals, així com els seus efectes en l'ésser humà i en el sistema sociocultural, oferint a l'alumnat les bases, conceptuals i analítiques, per a la construcció d'una estructura científica del coneixement educatiu que expliqui, descrigui, analitzi, valori, critiqui i predigui el fet educatiu per tal de normativitzar i fonamentar la intervenció educativa del futur professional de l'educació: saber (epistemologia i ciència), saber fer (mètodes, procediments i tècniques) i saber per a què fer (ètica, moral i deontologia professional). Des d'una perspectiva teòrica i històrica, preveu l'adquisició: del suficient bagatge terminològic i conceptual; dels contextos i institucions naturals i socioculturals (formals, no formals i informals) en els quals es desenvolupa l'educació; dels processos que es desenvolupen en els esmentats contextos i els agents que intervenen en els esmentats processos; de la relació i la comunicació educativa; dels principis, finalitats i valors als quals s'orienta la funció educadora; de les teories, corrents i moviments educatius més rellevants i representatius de la nostra època; de l'evolució històrica del sistema educatiu espanyol; i, d'una visió actual i prospectiva dels principals problemes a què ha de fer front l'escola i l'educació del segle XXI, així com de les solucions i innovacions que s'oferten als esmentats problemes des de diversos àmbits. Es tracta, en definitiva, que l'alumnat tingui una base teòrica i pràctica, global i holística, dels processos educatius que es duen a terme en els diferents contextos formals, no formals i informals de l'educació, prestant especial atenció a l'etapa d'educació primària.

Requisits

No hi ha requisits previs.

Guia docent

No obstant això, s'aconsella que les assignatures siguin cursades d'acord a l'ordre establert en el propi pla d'estudis.

Essencials

No s'exigeixen requisits acadèmics, excepte motivació per aprendre i compartir experiències formatives.

Competències

Específiques

- * Analitzar el llenguatge educatiu i precisar la terminologia i conceptes bàsics al voltant del significat "educació". [1.2.7]
- * Conèixer les teories educatives contemporànies i la seva vigència en les pràctiques institucionals actuals. [1.2.8]
- * Conèixer el sistema educatiu al nostre país i la seva evolució històrica, així com els condicionants polítics i legislatius de l'activitat educativa. [1.2.9]

Genèriques

- * Conèixer els fonaments de l'educació primària, la seva relació interdisciplinària, els criteris d'avaluació i el cos de coneixements didàctics entorn dels procediments d'ensenyament i aprenentatge respectius, relacionant tot això amb l'educació infantil. [1.2.2]
- * Analitzar la pràctica docent i les condicions institucionals que l'emmarquen, així com les organitzacions no formals i informals d'educació que atenen aquesta etapa. [1.2.4]
- * Prendre consciència i valorar l'abast, les implicacions i dificultats de la professió docent al món actual i potenciar una actitud positiva davant de la formació continuada, entenent que el fet educatiu és una tasca permanent, sempre inacabada. [1.2.5]
- * Conèixer els processos d'interacció i comunicació a l'aula i el rol del professor com a facilitador dels mateixos. [1.2.10]
- * Promoure el treball i l'esforç individual i cooperatiu. [1.2.12]
- * Conèixer i desenvolupar una metodologia activa, participativa, crítica i creativa que permeti el desenvolupament d'una educació integral. [1.2.16]
- * Conèixer i aplicar metodologies i tècniques bàsiques d'investigació educativa sobre la pròpia pràctica docent. [1.2.17]
- * Conèixer i aplicar experiències innovadores en educació primària i desenvolupar actituds de canvi. [1.2.21]

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Continguts temàtics

Bloc 1. L'educació com a objecte d'estudi i el desenvolupament del coneixement educatiu: les Ciències de l'Educació.

1.1. Nocions bàsiques sobre l'educació.

Guia docent

Bloc 2. Teories, pensaments i moviments educatius contemporanis i la seva vigència actual: innovació educativa.

- 2.1. Antecedents dels moviments de renovació educativa contemporanis: les primeres teories de la modernitat pedagògica.
- 2.2. Pensament i realitzacions innovadores del moviment de l'Escola Nova.
- 2.3. Idees i experiències educatives del socialisme.
- 2.4. Les corrents educatives antiautoritàries.
- 2.5. El moviment desescolaritzador: les crítiques a la institució escolar.
- 2.6. Les teories personalistes: l'optimisme en l'educació com a procés emancipador.

Bloc 3. Institucions, espais i contextos educatius contemporanis.

- 3.1. El naixement institucional dels sistemes educatius contemporanis: el sistema educatiu espanyol.
- 3.2. L'educació formal: l'escola com a institució i els condicionants polítics i legislatius de l'activitat educativa en l'educació primària.
- 3.3. L'educació fora del marc escolar al llarg de la història
- 3.4. L'educació no formal i informal: contextos, agències, programes i agents educatius.
- 3.5. Reptes de l'educació: problemes actuals i perspectives de futur.

Metodologia docent

La metodologia docent que es seguirà per a facilitar la consecució als alumnes de les competències previstes en l'assignatura *Pensament i contextos educatius contemporanis* constarà de: exposicions de part dels continguts pel professor, pels alumnes i a través de la projecció de documentals; així mateix es fomentarà tant el treball individual com en equips cooperatius mitjançant activitats presencials i no presencials com exposicions orals, lectures, comentaris de text, participació en fòrums i debats, ús de xarxes socials, etc., tant dels continguts propis de l'assignatura com d'altres temes d'actualitat educativa que puguin ser d'interès al llarg del curs. Es disposarà d'una aula digital pròpia de l'assignatura amb diverses eines de comunicació (missatgeria global, tauler d'anuncis, fòrum, etc.), materials diversos per treballar l'assignatura (lectures, audiovisuals, etc.), espais per al lliurament o la realització de les activitats individuals i grupals, etc., per tal de facilitar l'aprenentatge dels alumnes.

Activitats de treball presencial (2 crèdits, 50 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Exposició dels continguts	Grup gran (G)	Apropament als continguts de l'assignatura per part dels alumnes a partir d'exposicions orals del professor, del visionat de documentals, comentaris de textos, debats, treball en equips cooperatius, etc.	32
Classes pràctiques	Treball sobre els continguts i exposicions dels grups de treball	Grup mitjà (M)	Realització d'activitats diverses per part dels alumnes de forma individual i grupal per tal d'aprofundir en els continguts de l'assignatura sota la supervisió del professor. Es realitzaran comentaris de textos i de documentals, debats, així com també les exposicions orals dels treballs dels grups cooperatius de feina, assignats en iniciar-se el curs, de part dels continguts de la matèria.	16

Guia docent

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Avaluació	Prova d'avaluació	Grup gran (G)	Avaluació escrita dels continguts teòrics i pràctics de l'assignatura. La prova constarà de preguntes d'opció múltiple i d'un comentari de text.	2

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (4 crèdits, 100 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Treball individual	Els alumnes hauran d'aprofundir individualment i autònoma en el coneixement de part dels continguts de l'assignatura (Bloc 3) a través d'unes lectures específiques. Els coneixements assolits individualment seran avaluats a través d'un qüestionari específic de les lectures, disponible a l'aula virtual, així com també de la valoració, anàlisi i comprensió crítica que d'elles en facin (15% de la nota final).	16
Estudi i treball autònom individual	Aprofundiment i estudi	Després de les exposicions orals per part del professor i dels companys de classe, l'alumne haurà d'aprofundir en cada un dels temes del Bloc 1 i 2 de continguts de l'assignatura a partir de les lectures obligatòries i les recomanades a tal fi, així com també en la preparació de comentaris de text. Els coneixements assolits individualment seran avaluats en la prova final d'avaluació abans esmentada (40% de la nota final).	38
Estudi i treball autònom en grup	Treball en grup	Cada grup haurà de preparar, de forma conjunta i cooperativa, la presentació de part dels continguts dels temes del Bloc 2 de continguts (que s'hauran de lliurar al professor amb antelació a la seva exposició a classe). Els treballs dels grups cooperatius seran avaluats a partir del material lliurat i de la posterior exposició a classe (30% de la nota final).	30
Estudi i treball autònom en grup	Treball en grup	Els alumnes hauran d'aprofundir en el coneixement dels canvis i les continuïtats que s'han donat en el desenvolupament de l'educació primària a casa nostra en el segle XX a partir de diversos testimonis que ens apropen a la pràctica escolar (llibres i quaderns, jocs, fotografies, testimonis orals, etc.) com a activitat complementària a les lectures treballades sobre els continguts específics del Bloc 3. El treball de grup serà avaluat a partir del material lliurat a través de l'aula digital i de l'exposició que com a síntesi realitzin (15% de la nota final).	16

Guia docent

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

L'assignatura *Pensament i contextos educatius contemporanis* consta de diverses proves d'avaluació al llarg del semestre tant del treball individual com grupal (prova final escrita, qüestionaris de lectures, treballs grupals i exposicions). Tant a les proves d'avaluació recuperables com a les no recuperables s'ha d'obtenir la nota mínima exigida per a poder fer mitja.

La presència d'errades ortogràfiques i/o gramaticals a qualsevol activitat acadèmica lliurada per l'alumnat serà qualificada negativament.

Qualsevol actitud que obstaculitzi les dinàmiques de l'aula podrà tenir repercussió sobre la nota final de l'assignatura, i podrà ser motiu de desqualificació.

L'alumnat ha de ser conscient que el plagi d'alguna part o de la totalitat d'un treball, així com copiar a un examen, és motiu de desqualificació; en aquest cas s'haurà de repetir el treball o examen i haurà d'esperar-se a la següent convocatòria.

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'alguns dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Prova d'avaluació

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Altres procediments (recuperable)
Descripció	Avaluació escrita dels continguts teòrics i pràctics de l'assignatura. La prova constarà de preguntes d'opció múltiple i d'un comentari de text.
Criteris d'avaluació	- Adequació de les aportacions teòriques i de les fonts documentals utilitzades. - Profunditat i rigor en l'ús dels conceptes bàsics. - Pertinència, claredat i originalitat en l'exposició. - Presència i coherència dels aspectes teòrics. - Profunditat en l'anàlisi i la reflexió. - Maneig de la terminologia pròpia de les temàtiques tractades. - Anàlisi, comprensió i reflexió crítica de les lectures realitzades.

Percentatge de la qualificació final: 40% amb qualificació mínima 4

Treball individual

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Altres procediments (recuperable)
Descripció	Els alumnes hauran d'aprofundir individualment i autònoma en el coneixement de part dels continguts de l'assignatura (Bloc 3) a través d'unes lectures específiques. Els coneixements assolits individualment seran

Guia docent

avaluats a través d'un qüestionari específic de les lectures, disponible a l'aula virtual, així com també de la valoració, anàlisi i comprensió crítica que d'elles en facin (15% de la nota final).

Criteris d'avaluació - Adequació de les aportacions teòriques i de les fonts documentals utilitzades. - Profunditat i rigor en l'ús dels conceptes bàsics. - Pertinència, claredat i originalitat en l'exposició. - Presència i coherència dels aspectes teòrics. - Profunditat en l'anàlisi i la reflexió. - Maneig de la terminologia pròpia de les temàtiques tractades. - Anàlisi, comprensió i reflexió crítica de les lectures realitzades.

Nota: s'avaluarà a través d'un qüestionari específic sobre els continguts de les lectures, i de la valoració, anàlisi i comprensió crítica que d'elles se'n facin.

Percentatge de la qualificació final: 15% amb qualificació mínima 4

Treball en grup

Modalitat Estudi i treball autònom en grup
Tècnica Altres procediments (**no recuperable**)
Descripció Cada grup haurà de preparar, de forma conjunta i cooperativa, la presentació de part dels continguts dels temes del Bloc 2 de continguts (que s'hauran de lliurar al professor amb antelació a la seva exposició a classe). Els treballs dels grups cooperatius seran avaluats a partir del material lliurat i de la posterior exposició a classe (30% de la nota final).

Criteris d'avaluació - Equilibri en la participació de tots els membres del grup. - Adequació del ritme de l'exposició. - Adequació de l'ordre dels continguts. - Claredat en l'exposició dels continguts per a la seva comprensió. - Grau de preparació de la matèria per a fer l'exposició.

Nota: s'avaluarà a partir dels materials lliurats i les exposicions realitzades.

Percentatge de la qualificació final: 30% amb qualificació mínima 4

Treball en grup

Modalitat Estudi i treball autònom en grup
Tècnica Altres procediments (**no recuperable**)
Descripció Els alumnes hauran d'aprofundir en el coneixement dels canvis i les continuïtats que s'han donat en el desenvolupament de l'educació primària a casa nostra en el segle XX a partir de diversos testimonis que ens apropen a la pràctica escolar (llibres i quaderns, jocs, fotografies, testimonis orals, etc.) com a activitat complementària a les lectures treballades sobre els continguts específics del Bloc 3. El treball de grup serà avaluat a partir del material lliurat a través de l'aula digital i de l'exposició que com a síntesi realitzin (15% de la nota final).

Criteris d'avaluació - Equilibri en la participació de tots els membres del grup. - Adequació del ritme de l'exposició. - Adequació de l'ordre dels continguts. - Claredat en l'exposició dels continguts per a la seva comprensió. - Grau de preparació de la matèria per a fer l'exposició.

Nota: s'avaluarà a partir dels materials lliurats a través de l'aula digital i de la presentació final.

Percentatge de la qualificació final: 15% amb qualificació mínima 4

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Bibliografia bàsica

Carreño Rivero, Myriam (ed.); Colmenar Orzaes, Carmen; Egido Gálvez, Inmaculada; Sanz Fernández, Florentino. *Teorías e instituciones contemporáneas de educación*. Madrid: Síntesis, 2000.

Guia docent

Colom, Antoni J.; Domínguez, Emília; Sarramona, Jaume. *Formación básica para los profesionales de la educación. Procesos y contextos educativos*. Madrid: Editorial Planeta SA [Ciencias Sociales, Ariel], 2011.

Negrín Fajardo, Olegario; Vergara Ciordia, Javier. *Teorías e instituciones contemporáneas de educación*. Madrid: Editorial Centro de Estudios "Ramón Areces", 2003.

Pozo Andrés, María del Mar del (ed.); Álvarez Castillo, José Luis; Luengo Navas, Julián; Otero Urtaza, Eugenio. *Teorías e instituciones contemporáneas de la educación*. Madrid: Biblioteca Nueva, 2004.

Trilla Bernet, Jaume. (coord.). *El legado pedagógico del siglo XX para la escuela del siglo XXI*. Barcelona: Graó, 2001.

Bibliografía complementària

AA. VV. *Pedagogías del siglo XX*. Barcelona: Editorial cisspraxis SA [Cuadernos de Pedagogía. Especial 25 años], 2000.

Bowen, James. *Historia de la educación occidental. III El occidente moderno, siglos XVII-XX*. Barcelona: Herder, 1985.

Bowen, James; Hobson, Peter R. *Teorías de la educación. Innovaciones importantes en el pensamiento educativo occidental*. México: Noriega-Limusa, 1991.

Cambi, Franco. *Las pedagogías del siglo XX*. Madrid: Editorial Popular SA, 2006.

Capitán Díaz, Alfonso. *Historia del pensamiento pedagógico en Europa (Desde sus orígenes al precientificismo pedagógico de J.F. Herbart)*. Madrid: DYKINSON, 1984.

Capitán Díaz, Alfonso. *Historia del pensamiento pedagógico en Europa. II Pedagogía contemporánea*. Madrid: DYKINSON, 1986.

Colom, Antoni J. (coord.). *Teorías e instituciones contemporáneas de la educación*. Barcelona: Ariel, 2002.

Escolano Benito, Agustín (dir.). *Historia ilustrada de la escuela en España. Dos siglos de perspectiva histórica*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez, 2006.

Escolano Benito, Agustín. *La educación en la España contemporánea. Políticas educativas, escolarización y culturas pedagógicas*. Madrid: Biblioteca Nueva, 2002.

Fernández Soria, José M. *Estado y educación en la España contemporánea*. Madrid: Síntesis, 2002.

Fernández Soria, José M. *Manual de política y legislación educativas*. Madrid: Síntesis, 1999.

Negrín Fajardo, Olegario; Vergara Ciordia, Javier. *Antología de Textos de Teorías e Instituciones contemporáneas de educación*. Madrid: Editorial Centro de Estudios "Ramón Areces", 2005.

Palacios, Jesús. *La cuestión escolar. Análisis y perspectivas*. Barcelona: Editorial Laia, 1984 (5ª edición).

Puelles Benítez, Manuel de. *Educación e ideología en la España contemporánea*. Madrid: Tecnos, 1999 (4ª edición).

Puelles Benítez, Manuel de. *Modernidad, republicanismo y democracia. Una historia de la educación en España (1898-2008)*. Valencia: Tirant lo Blanch, 2009.

Puelles Benítez, Manuel de. *Problemas actuales de la política educativa*. Madrid: Morata, 2006.

Ruiz Berrio, Julio. *La educación en los tiempos modernos. Textos y documentos*. Madrid: Editorial Actas, 1996.

Santos Rego, A. (ed.). *Políticas educativas y compromiso social. El progreso de la equidad y la calidad*. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia, Ediciones Octaedro, 2009.

Sarramona, Jaume. *Desafíos a la escuela del siglo XX*. Barcelona: Octaedro, 2002.

Sarramona, Jaume. *Teoría de la educación. Reflexión y normativa pedagógica*. Barcelona: Ariel Educación, 2000.

Trilla Bernet, Jaume (coord.). *La educación fuera de la escuela. Ámbitos no formales y educación social*. Barcelona: Ariel, 2003.

Viñao Frago, Antonio. *Escuela para todos. Educación y modernidad en la España del siglo XX*. Madrid: Marcial Pons Historia, 2004.

Altres recursos

Guia docent

A l'aula digital de l'assignatura *Pensament i contextos educatius contemporanis*, a la qual s'hi accedeix a través d'UIBdigital, l'alumne tindrà a la seva disposició diversos recursos d'interès per a la seva formació: tauler de notícies, calendari, documents electrònics, enllaços a internet, audiovisuals, etc.

